

Porteføljestyret for demokrati og global utvikling

Dato

26.september 2025, kl. 09-15.00

Sted

Digitalt møte

Sak PS 29/25	09.00-09.05	Godkjenning av sakslisten
Sak PS 30/25	09.05–09.10	Godkjent møteprotokoll fra porteføljestyremøte nr. 2 og nr. 3-2025
Sak PS 31/25	09.10–09.20	Spørsmål om habilitet
Sak PS 32/25	09.20-10.00	Orienteringer fra administrasjonen - Midtøsten utlysningen, løypemelding - Rettsvitenskap, løypemelding - Fellesutlysning Arealer under press, løypemelding - Endringer i fullmaktsdokumentet
Sak PS 33/25	10.00-10.30	Investeringsplan 2026-2028
U.off. offl § 14		
	10.30-10.45	Pause
Sak PS 34/25	10.45-11.30	Investeringsbeslutning, forskning på Asia
U.off. offl § 14		
Sak PS 35/25	11.30-12.00	Møte med porteføljestyreleder – PS Velferd og utdanning
	1200-12.30	Lunsj
Sak PS 36/25	12.30-13.15	Investeringsbeslutninger – Global helse
U.off. offl § 14		
Sak PS 37/25	13.15-14.00	Investeringsbeslutninger – Samfunnssikkerhet og beredskap
U.off. offl § 14		
Sak PS 38/25	14.00-14.30	Kommende rammeprogram i EU og konkurranseevnefondet

Sak PS 39/25	14.30-14.45	Møtedatoer i 2026
Sak PS 40/25	14.45-14.50	Eventuelt
Sak PS 41/25	14.50-15.00	Godkjenning av møteprotokoll og evaluering av møtet

Sak 38/25

Kommende rammeprogram og konkurranseevnefondet – konsekvenser for norsk forskning og innovasjon og Forskningsrådet

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandlere	Vedlegg
Styret	Benedicte Løseth	Tom-Espen Møller og Inger Midtkandal	
Fra			
Adm. direktør			

Forslag til vedtak

Forskningsrådets styre har blitt orientert om Europakommisjonens forslag til flerårig budsjett for EU for perioden 2028-2034, herunder forslag om opprettelse av et nytt europeisk konkurranseevnefond (ECF) og nytt rammeprogram for forskning og innovasjon.

Administrasjonen innarbeider styrets foreløpige innspill, og legger frem et utkast til høringsinnspill til Kommisjonens høring om konkurranseevnefondet og det nye Horisont Europa-programmet til styremøtet i oktober. Administrasjonen legger styrets føringer til grunn i dialog med departementene om et eventuelt nasjonalt posisjonsdokument om konkurranseevnefondet og Horisont Europa.

Kort bakgrunn

16. juli fremmet Europakommisjonen forslag til nytt flerårig budsjett for EU for perioden 2028-2034. Nærmere 25 prosent av totalbudsjettet settes av til et nytt europeisk konkurranseevnefond (ECF). Som en del av forslaget til konkurranseevnefond inngår et nytt og selvstendig forsknings- og innovasjonsprogram (egen forordning og øremerket budsjett). Navnet *Horisont Europa* (HEU) beholdes.

Fra nå av blir det forhandlinger mellom EUs institusjoner om Kommisjonens forslag. Budsjettet kan bli betydelig endret, både i størrelse, innretning og innhold, før det ventes å bli vedtatt i løpet av 2027. Fra norsk side vil vi følge forhandlingene tett, og for å komme godt inn i arbeidet med forberedelsene er det viktig at Norge på et tidlig tidspunkt klargjør at vi ønsker assosiering til hele HEU og hele eller deler av det øvrige ECF.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet

EUs rammeprogram for forskning og innovasjon og det nye konkurranseevnefondet vil ha stor betydning for norsk forsknings- og innovasjonspolitik, for Forskningsrådet og norske forskningsorganisasjoner og næringsliv, og for nasjonal omstillings- og konkurranseevne.

HEU 2028-2034 skal bygge på det som de forutgående rammeprogrammene har oppnådd, oppskalere for å ta resultater i bruk, forenkle der det er mulig og rette

investeringer mot områder og sektorer hvor Europa trenger det mest. Derfor foreslås det å bli innpasset i et bredere og større ECF. Grunnlaget for ECF og HEU ligger særlig i anbefalinger og konklusjoner i de tre rapportene fra Draghi, Letta og Heitor, med en rekke problemstillinger som også gjelder for Norge. ECF og HEU tar sikte på å møte utfordringene som er beskrevet, og vil være godt egnet til å løse samfunnsutfordringer også Norge står ovenfor.

Det er derfor viktig at Forskningsrådet gir relevante og godt forankrede innspill til utviklingen av HEU og ECF, og til hvordan Norge bør forberede seg på tilknytning for å sikre størst mulig effekt av vår deltakelse.

Hovedpunkter

Forskningsrådets styre leverte 6. mai [høringssvar til Kommisjonens høring om det neste MFF](#). Styret understreket i innspillet at EUs rammeprogrammer for forskning og innovasjon er svært viktig for internasjonalt forskningssamarbeid og verdiskaping. Horisont Europa bør fornyes, men bør forbli et frittstående forsknings- og innovasjonsprogram.

Programstrukturen for det nye HEU er ganske lik det nåværende programmet, får fire søyler og hovedprioriteringer som samsvarer godt med tidligere norske innspill. Det viktigste nye grepet er at HEU skal kobles tett til ECF for å sikre en sømløs finansiering fra grunnleggende forskning, til marked og global produksjon. Koblingene er særlig tette mellom søyle 2 og 3 i HEU og ECF.

Foreslått budsjett for ECF er 451 mrd. euro (409 mrd. euro uten EUs innovasjonsfond). Det inkluderer 175 mrd. euro til Horisont Europa. Beløpene er imidlertid ikke inflasjonsjustert. I faste 2025-priser er forslaget til budsjettet for Horisont Europa 155 mrd. euro, som innebærer en realvekst på ca. 63 prosent sammenlignet med det nåværende programmet.

Neste Horisont Europa-program og koblingen til ECF:

- ECFs fire tematiske områder gjøres også gjeldende for søyle 2 – konkurranseevne – i Horisont Europa,
- Den utfordringsdrevne delen av søyle 3 – innovasjon – skal også samarbeide tett med ECF.
- det skal opprettes felles arbeidsprogram og 8 programkomiteer forankret i ECF.

I tillegg vil de sammenkoblede HEU og ECF ha kapasitet til å utvikle såkalte «månelandingsprosjekter», som kan bevege seg fra forskning til demonstrasjon og til å bli tatt i faktisk bruk. Det pekes på 11 ulike områder, med bevilgninger fra både HEU, ECF, men også fra andre offentlige og nasjonale kilder og fra private fondsmidler og tilskudd.

ECF og HEU har større forventninger til finansielt og strukturelt samspill (whole of government approach). Det innebærer at vi bør forberede oss på at det innføres en langt mer sammensatt måte å finansiere FoU på enn hittil. Det foreslås en rekke måter (toolbox) å gjøre dette på, og Kommisjonen fremhever særlig ambisjonen om å legge opp til at ECF tiltrekker seg kapital utenfra, både fra private, offentlige og

institusjonelle kilder. I tillegg kommer økte forventninger til medfinansiering fra EUs medlemsland og assosierte land. Faglig er det tydelig at digitalt lederskap blir løftet frem, dual use blir innført og forsvarsforskningen og -industrien får en betydelig større rolle. Omstruktureringene og omgrupperingene innenfor det vi kjenner som søyle 2 er relativt omfattende.

Struktur og budsjett for Horisont Europa 2028-34

Figuren viser hovedstruktur og foreslått budsjett til de ulike hoveddelene av det nye Horisont Europa-programmet:

What is the Commission proposing?

With a proposed **€175 billion** budget, the new programme will be based on four pillars.

Pillar I	Pillar II	Pillar III	Pillar IV
EXCELLENT SCIENCE	COMPETITIVENESS AND SOCIETY	INNOVATION	EUROPEAN RESEARCH AREA
€44.079 BILLION	€75.876 BILLION	€38.785 BILLION	€16.262 BILLION
EUROPEAN RESEARCH COUNCIL	COMPETITIVENESS ¹ : 1. Clean Transition and Industrial Decarbonisation 2. Health, Biotech, Agriculture and Bioeconomy 3. Digital leadership 4. Resilience and Security, Defence Industry and Space	EUROPEAN INNOVATION COUNCIL	ERA POLICIES
MARIE SKŁODOWSKA-CURIE ACTIONS	SOCIETY: 1. Global societal challenges 2. EU Missions 3. New European Bauhaus Facility	INNOVATION ECOSYSTEMS AND THE KNOWLEDGE TRIANGLE	RESEARCH AND TECHNOLOGY INFRASTRUCTURES
SCIENCE FOR EU POLICIES			WIDENING PARTICIPATION AND SPREADING EXCELLENCE

¹ Consistent with activities under the European Competitiveness Fund

1. *Fremragende forskning* (44 mrd. euro)
 - o Dekker som tidligere Det europeiske forskningsrådet (ERC) og Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA), og har også fått med EUs felles forskningssentre (JRC). Budsjettet er doblet og ERC får 31,5 mrd. euro.
2. *Konkurranseevne og samfunn* (76 mrd. euro)
 - o Konkurranseevne (68 mrd. euro):
 - ren omstilling og industriell dekarbonisering (25 mrd. euro)
 - helse, bioteknologi, landbruk og bioøkonomi (20 mrd. euro)
 - digitalt lederskap (17 mrd. euro)
 - motstandsdyktighet, sikkerhet, forsvars- og romindustri (6,4 mrd. euro)
 - o Samfunn – globale samfunnsendringer, samfunnsoppdrag (missions) og nytt Europeisk Bauhaus (7,6 mrd. euro)
 - o De fire tematiske områdene under «konkurranseevne» samsvarer med inndelingen i konkurranseevnefondet. For disse områdene

skal det utarbeides felles arbeidsprogram for Horisont Europa og ECF

- o Budsjettet for denne søylen vokser med omtrent 50 prosent. Prosjekter skal ha en god balanse mellom grunnleggende og anvendt forskning.

3. *Innovasjon* (39 mrd. euro)

Dekker som tidligere Det europeiske innovasjonsrådet (EIC) og økosystemer for innovasjon. EIC skal i større grad forvaltes etter modell fra amerikanske programmer (ARPA, DARPA) – bl.a. mer aktiv porteføljeforvaltning i regi av programledere. Den mer utfordringsdrevne delen skal skje i tett samarbeid med ECF og inkludere støtte til teknologier med forsvarsanvendelser. All finansiering av oppskalering fra 2028 skal skje fra ECF. Budsjettet er foreslått tredoblet.

4. *Det europeiske forskningsområdet* (16 mrd. euro)

Dekker Det europeiske forskningsområdet, forsknings- og teknologi-infrastrukturer og «widening». Det er nytt at forsknings- og teknologi-infrastrukturer er plassert her og at teknologiinfrastrukturer er med. Det er også nytt at programmet kan bidra til investering i ny infrastruktur (med inntil 20 prosent). «Widening» foreslås endret ved at deltakerlandene deles i to grupper – «widening-land» og «transition-land», og det vil fra 2030 bli stilt krav til widening-landene om at de selv må bidra med økte offentlige FoU-investeringer om de fortsatt skal kunne motta støtte til kapasitetsbygging.

Konkurranseevnefondet (ECF)

ECF skal bidra til å bygge konkurransekraft i strategisk viktige sektorer. Det nye konkurranseevnefondet skal erstatte 14 eksisterende programmer under en felles inngang og sett med regler for søkerne. Fondet skal bidra til å bygge strategisk konkurransekraft i strategisk viktige sektorer og sammen med Horisont Europa gi sømløs støtte fra grunnleggende forskning til utrulling og opptak i markedet.

De 14 programmene som inngår i ECF er Horisont Europa (HEU), Innovasjonsfondet (IF), Digitalt Europa-programmet (DEP), «Connecting Europe Facility – Digital (CEF), Det europeiske forsvarsfondet (EDF), Lov om støtte til ammunisjonsproduksjon (ASAP), Den europeiske forsvarsindustrien styrkes gjennom felles anskaffelseslov (EDIRPA), Det europeiske forsvarsindustriprogrammet (EDIP), EU4Health, Det europeiske romprogrammet, IRIS - satellittbasert kommunikasjonssystem, InvestEU, SMB-pilaren av indre markedsprogrammet og LIFE.

Det er foreslått at Horisont Europa skal fungere som et frittstående program, men de fire tematiske 'vindue' under *konkurranseevne i søyle II* skal ha felles arbeidsprogram med ECF. Det legges også opp til tett samarbeid mellom ECF og den utfordringsdrevne delen av *søyle III – innovasjon*.

I tabellen under vises den foreslåtte budsjettfordelingen mellom HEU og ECF i de fire tematiske politikkvinduene:

Politikkvindu	Beskrivelse	Budsjett HEU	Budsjett ECF
Ren omstilling og industriell avkarbonisering	Investeringer i teknologi og løsninger som støtter overgangen til en klimanøytral økonomi	25,3 mrd euro	26,2 mrd euro
Helse, bioteknologi, landbruk og bioøkonomi	Fremme innovasjon innenfor helse, bærekraftig matproduksjon og biologiske ressurser	19,6 mrd euro	20,4 mrd euro
Digitalt lederskap	Støtte til digital infrastruktur, kunstig intelligens, cybersikkerhet og andre digitale innovasjoner	16,8 mrd euro	51,5 mrd euro
Motstandsdyktighet, sikkerhet, forsvarsindustri og rom	Styrke Europas kapasitet innen forsvarsteknologi, sikkerhet og romfart	6,4 mrd euro	125,2 mrd euro

Samfunnsoppdrag (Missions)

Støtten til de fem samfunnsoppdragene som ble etablert under det nåværende Horisont Europa-programmet videreføres til og med 2030. Det er i tråd med den tiårige tidshorisonten som det er bestemt at samfunnsoppdragene skal ha. Det foreslås ikke etablert nye samfunnsoppdrag, noe som i praksis innebærer at samfunnsoppdragene under Horisont Europa fases ut fra og med 2031. I forordningen for Horisont Europa 2028-34 åpnes det imidlertid for å etablere en rekke såkalte «månelandinger» samfinansiert av Horisont Europa og ECF. De mulige månelandingene har flere fellestrekk med samfunnsoppdragene, men er gjennomgående mer teknologisk rettet enn de samfunnsutfordringsdrevne samfunnsoppdragene.

Partnerskap

Det foreslås at alle partnerskapene skal baseres på en MoU som setter rammene for det enkelte partnerskapet. MoU-en skal stipulere tydelige mål, rapporteringskrav, forpliktelser og styringsstruktur. Partnerskapet kan i godt begrunnede tilfeller driftes av en Joint undertaking eller andre strukturer satt opp i henhold til artikkel 185 eller 187 EU-traktaten. I praksis betyr det at de

avtalebaserte og institusjonelle videreføres, mens samfinansierte partnerskap forsvinner.

Sammensetningen av partnerskapene endres. I utgangspunktet skal partnerskapene ha med både offentlige og private aktører som representerer vesentlige deler av sine respektive økosystemer som partnere. Dette skal sikre bred og balansert involvering av sentrale interessenter. Det kan gjøres unntak for dette kravet i godt begrunnede tilfeller. Det betyr at det fremdeles kan forekomme partnerskap som bare har offentlige aktører som medlemmer (public-public).

Det vil fremdeles kreves formell langsiktig forpliktelse fra partnerne for deres finansielle bidrag til partnerskapene.

Det skal være et begrenset antall partnerskap og de skal velges gjennom en konkurransebasert prosess innen områder foreslått av Kommisjonen. Partnerskapene bør ha en kobling til ECF og bidra til policymålene i de fire policyvinduene, og støttes av ECF der det er relevant.

Deltakelsesregler

Kommisjonen legger stor vekt på å forenkle og standardisere deltakelsesregelverket. Det er et mål at utlysningene skal være kortfattede, brede og deskriptive.

Viktige endringer:

- De overordnede deltakelsesreglene er en del av forordningen for ECF. I forordningen for Horisont Europa er det kun tatt inn supplerende regelverk som spesifikt gjelder Fol.
- For samarbeidsprosjekter endres minstekravet til et konsortium. Minstekravet er fremdeles tre partnere, men nå må minst to være fra et medlemsland, og den tredje kan være fra et assosiert land eller medlemsland.
- Det skilles ikke lenger mellom Innovation Actions (IA) og Research and Innovation Actions (RIA).
- Støttenivå bestemmes av organisasjonstype. Non-profit organisasjoner og SMB-er kan få opptil 100 % støtte, mens store bedrifter kan få opptil 70% støtte. Støttegraden i en aktivitet settes i det enkelte arbeidsprogrammet.
- EU støtten skal i mindre grad kobles til faktiske kostnader, Det blir mer bruk av forenklete kostnadsberegninger. Hovedsakelig i form av Lump sum, men også økt bruk av personell unit costs. Bare i unntakstilfeller skal tilskuddet baseres på faktiske kostnader.
- Økt bruk av personell unit costs kan føre til lavere kostnadsdekning for deltakerne i prosjektene. Dette kan særlig være problematisk for instituttsektoren i Norge som allerede har en lav kostnadsdekning.
- Nåværende bestemmelse i artikkel 22 (5) og (6) i Horisont Europa-forordningen, som gir Kommisjonen adgang til å begrense deltakelsen i visse utlysninger på bakgrunn av strategiske interesser og andre policy-prioriteringer, er i neste rammeprogram løftet ut av rammeprogrammets forordning og inn i ECF-forordningen. Begrensinger i deltakelsen kan enten

være basert på hensynet til EUs økonomiske interesser, eller strategiske interesser som sikkerhet og forsvar. De nåværende reglene lar EU begrense deltakelsen av aktører fra tredjeland, mens ECF-forordningen i tillegg kan begrense gjennomføringen av prosjektaktiviteter og bruk av fasiliteter mm. til kun å omfatte medlemsland.

Muligheter for assosiering

Det legges opp til muligheter for assosiering til hele eller deler av både Horisont Europa og Konkurranseevnefondet. EØS/EFTA land er nevnt som egen kategori.

Spørsmål til diskusjon

- Hvilken betydning kan forslaget til ECF og HEU få for norsk forskning og innovasjonspolitik og forholdet mellom forskningspolitikk og andre politikkområder?
- Hva bør være Forskningsrådets hovedbudskap til Kommisjonens høring om ECF og HEU?
- Hva bør være Forskningsrådets hovedbudskap i dialogen med departementene om ECF og HEU, inkludert våre innspill til et eventuelt nasjonalt posisjonsdokument?

Forberedelse / prosess

Saken er forberedt av Forskningsrådets administrasjon.

Videre saksgang

Administrasjonen besvarer Kommisjonens høring om den delen av EUs neste langtidsbudsjett som omfatter ECF og Horisont Europa i tråd med føringene gitt av Styret. Styrets føringer blir også retningsgivende for Forskningsrådets dialog med KD og andre departementer om et planlagt nasjonalt innspill til Kommisjonens forslag til ECF og Horisont Europa.

Styret vil i møtet bli forelagt en tentativ tidsplan og forslag til videre prosess for styrets arbeid med Kommisjonens forslag og mulige konsekvenser for det norske forskningssystemet.

Styret vil i møtet i oktober bli forelagt spørsmål om konsekvenser av forslaget til ECF og HEU for Forskningsrådet og det norske forskningssystemet.

Sak PS 39-2025

Møtedatoer 2026

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
PS Demokrati og global utvikling	Marianne Jensen		
Fra			
Områdedirektør			
Eva Falleth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Porteføljestyret besluttet følgende møtedatoer for 2026:

Kort bakgrunn For å sikre best mulig deltakelse fra alle porteføljestyrets medlemmer og for å sikre at møtefrekvens følger Forskningsrådets årshjul, bør møtedatoer for kommende år fastsettes så tidlig som mulig.

Møtene bør legges til følgende intervaller:

Møte 1: januar – februar

Møte 2: mai – juni

Møte 3: august – september

Møte 4: november – desember

Forslag til møtedatoer for 2026 Forslagene til møtedatoer for 2026 er satt opp ut ifra Forskningsrådets årshjul for beslutningssaker, samt at det følger i etterkant av hovedstyrets møter, slik at informasjon fra disse kan tilfalle porteføljestyrene så raskt som mulig.

Det tas også hensyn til når PS Forskningssystemet har sine møter, slik at man unngår møtekollisjon for systemstyrets representanter i de andre porteføljestyrene.

Forslag til møtetider for PS Demokrati og global utvikling i 2026:

Møte 1: 25 eller 26 februar (vinterferie er 16-20 februar)

Møte 2: 12 eller 24 eller 25 juni

Møte 3: 16 eller 17 september

Møte 4: 9 eller 10 desember

Det foreslås at møte 2 eller 3 gjøres til et fysisk møte.

Videre saksgang Det sendes ut outlook invitasjon til alle styremedlemmer og observatører for å reservere møtedatoene